

Rahandusministeerium
info@rahandusministeerium.ee

Teie 16.07.2025 nr 1.1-10.1/3317-1
Meie 29.07.2025 nr 4/129

Arvamuse esitamine riigihangete seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu kohta

Lugupeetud Jürgen Ligi!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Rahandusministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust riigihangete seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu kohta, millega soovitakse anda riigihangete vaidluskomisjonile õiguse mõjuval põhjusel pikendada otsuste tegemise tähtaega seniselt 30 päevalt kuni 60 päevani. Oleme eelnõuga tutvunud ning esitame järgnevalt Kaubanduskoja seisukohad:

1. Vaidluskomisjoni õigus pikendada otsuse tegemise tähtaega

- 1.1. Kaubanduskoda ei toeta eelnõus kavandatud muudatust, millega riigihangete vaidluskomisjonile (VAKO) antakse õigus pikendada vaidluse lahendamise tähtaega kuni 60 päevani seniselt 30 päevalt (eelnõu § 1). Pikendatud tähtaeg kahjustab ettevõtjate õiguskaitse kättesaadavust, suurendab ebakindlust hankelepingu sõlmimisel ning on vastuolus senise menetluskiiruse printsiibiga, mis on olnud Eesti süsteemi tugevuseks.

VAKO eesmärk on pakkuda kiiret, lihtsat ja kuluefektiivset kohtuvälist õiguskaitset. Halduskohtumenetluse seadustiku § 275 lg 2 kohaselt vaatab hankeasja halduskohus läbi 45 päeva jooksul kaebuse esitamisest arvates ning kui vaidluse lahendamise tähtaeg VAKO-s pikeneb kohtumenetlusest pikemaks, kaotab VAKO oma praktilise mõtte ja eelise ettevõtja jaoks. Sellisel juhul ei ole sel eraldi menetlusetapil mõtet, sest see ei täida enam oma esmaseid eesmärke. Oleme seisukohal, et VAKO peab oma eesmärgi täitmiseks olema kiire, lihtne ja odav. Kui sellest saab veniv ja ajamahukas menetlus, muutub see ettevõtjate jaoks ebamõistlikuks ega paku vajalikku alternatiivi kohtuvaidlusele.

- 1.2. Tähtaja pikenemine kuni 60 päevani tekitab probleeme nii pakkujatele kui hankijatele. Pakkuja ei pruugi suuta hoida oma pakkumust kehtivana kogu vaidluse vältel, eriti kui see nõuab tagatist, ressursi reserveerimist või hinnapakkumiste uuendamist. Kui pakkumus aegub enne vaidluse lahendamist, ei saa hankija sellega enam lepingut sõlmida. Hankija vaatest

tähendab see riski, et tuleb korraldada uus hange, leida ajutisi lahendusi (nt lepingute pikendamine või uued raamlepingud) ja kanda lisakulusid. Kokkuvõttes toob see kaasa ebastabiilsuse, aja- ja rahakulu ning ohustab riigihanke eesmärkide tähtaegset täitmist.

- 1.3. Soovime rõhutada, et seletuskirjas ei ole käsitletud võimalikke alternatiivseid lahendusi vaidlustusmenetluse tähtaja pikendamiseks. Kavandatav muudatus, millega menetlustähtaeg kahekordistub 30 päevalt 60 päevani, on märkimisväärse mõjuga, kuid selle ulatust ei ole piisavalt analüüsitud ega põhjendatud. Seletuskirjas ei ole näiteks analüüsitud võimalust rakendada mõõdukam ajapikendus, näiteks 10 või 15 päeva ulatuses, ega kaalutud tähtaegade pikendamist konkreetsetel ja selgelt määratletud juhtudel. Arvestades, et vaidlustuskomisjon täidab kiiret ja paindlikku kohtueelset õiguskaitsefunktsiooni, oleks vajalik kaaluda ka vähem koormavaid alternatiive.

Kokkuvõtvalt teeb Kaubanduskoda ettepaneku jätta eelnõust välja § 1 ja säilitada VAKO senine 30-päevane menetlustähtaeg, mis tagab vaidluste kiire ja tõhusa lahendamise. Kui muudatusega siiski otsustatakse edasi liikuda, palume kaaluda ning analüüsida võimalikke alternatiivseid lahendusi vaidlustusmenetluse tähtaja pikendamisele.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor

Ireen Tarto

iree.tarto@koda.ee